

REDACTIA
și ADMINISTRATIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se simit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FORIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

—
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Bine ați venit.

Războiul ne-a nimicit și revistele literare câte le-am avut. Familiile noastre au rămas fără lectură literară chiar acum când Europa este în prefacere și neamul românesc fără urmele stării sufletești din acest potop sângeros al omenimei, când și soarta lui este în cumpănă; în vremea când la toate popoarele beligerante și neutrale deopotrivă se desvoaltă o bogată literatură în care se reoglindează psihologia mulțimei războite. În acest haos iată se aprind luminile moderne a literaturii române în Arad.

Dela anul nou va apărea în editura »Concordiei« din Arad, o revistă literară sub titlul »Pagini literare« sub direcția apreciatului scriitor și talent de popularizare a științelor Victor Stanciu, cu concursul celor mai distinși scriitori dela noi.

Apariția aceasta este un eveniment în viața noastră literară, dela care așteptăm noi orizonturi de literatură. Din evoluția teocrației a înflorit literatură profetică, tot așa din evoluția principiului național are să înflorească literatura națională. Felicităm din inimă aceasta apariție.

Personalitatea dlui Victor Stanciu și a colaboratorilor săi e o garanție, că »Paginile literare« vor fi locul de întâlnire a tot ce avem noi astăzi mai bun aici acasă, tribuna liberă a scriitorilor români, pepiniera de popularizare a științei și a artei române. Garanția ce le oferă pe un an în numele »Concordiei« domnul Vasilie Goldiș e o bază reală pe care se poate edifica viitorul unei reviste literare. Am vătămă sentimentul comun al neamului nostru dacă ne-am mărgini numai la speranțe deschise, suntem siguri, că nu va lipsi nici un cărturar de a-și deschide casa și masa sa acestor raze de lumini eșite din suflete curate românești pentru fructificarea sufletului curat al poporului românesc.

Cu iubire frățească tindem mâna celor ce în numele Domnului vin între noi să întărească centrul cultural din Arad, visul nostru pentru a cărui realizare nu vom înceta a muștra și a lupta cu vreme și fără vreme, cum avem îndemnul apostolesc dela marea apostol al limbilor a face întru propovăduirea adevărului.

• Domnul Vasilie Goldiș a lansat următorul anunț despre apariția »Paginilor literare«:

M. Stimate Domnule!

În presa noastră cotidiană s'a accentuat în timpul din urmă cu multă stăruință și tot atâta dreptate necesitatea adânc simțită a unui reviste literare, în jurul căreia să se grupeze toți scriitorii români din patrie.

Este adevărat, că năpr znicul războiu de acum a rărit în câțva rândurile scriitorilor noștri, secerând dintre ei câteva jertfe atât de scumpe și lipsind astfel literatura noastră de multe condeie agere și valoroase.

Totuși dintre cei rămași în viață și apărând cu statornicia tradițională, vatra strămoșească socotim, că se poate înjgeba o frumoasă falangă, care să asigure buna îndrumare, folosul și prosperarea unei reviste literare la înălțimea cerințelor vremii de azi.

În această credință, după înțelegerea verbală cu mai mulți reprezentanți ai literaturii și științii române din această țară, m'am decis a oferi și sprijinul institutului național »Concordia« pentru a înlesni astfel apariția proiectatei reviste literare.

»Concordia« ca institut național de editură va tipări această revistă, fără a reflecta la absolut nici un profit material. Dimpotrivă, dacă în primul an al apariției revista nu ar putea fi răspândită într'un număr corăspunzător de exemplare și din această cauză ar rezulta oarecare deficit, nici membrii comitetului de redacție, nici colaboratorii revistei nu vor întimpina dificultăți din această cauză, căci institutul »Concordia« se va îngriji să achite eventualul deficit. La aceasta firește nu se poate obliga, decât pentru anul I. În schimb însă dacă s'ar realiza vre-un profit, mare sau mic, acesta va fi pus în întregime la dispoziția comitetului de redacție, care îl va distribui în proporție dreaptă între colaboratorii revistei. Administrația revistei încă se va face cu totul gratuit, purtându-se cărți de evidență, din cari să se poată constata oricând adevărata situație a venitelor și cheltuelilor.

Revista e proiectată să apară la 1 ianuarie 1916 sub numele »Pagini literare«. Pentru îngrijirea tuturor afacerilor redacționale a binevoit a se angaja d. Victor Stanciu, directorul școlaei

civile de jete din Arad și mult apreciatul scriitor al generației tinere. Dânsul va întreține corespondența cu membri comitetului de redacție: va întocmi împreună cu dânsii un normativ despre afacerile redacționale, îi va invita la ședințe și consultări, de câte ori se va ivi trebuința. În felul acesta cred că se va putea realiza o veche dorință a scriitorilor noștri: să aibă o revistă care să fie cu adevărat a lor! Nu numai o tribună liberă pentru toți cei-ce au ceva de valoare literară sau științifică de împărtășit neamului, ci un adevărat cdmîn al scriitorilor noștri din Transilvania și Ungaria va fi revista „*Pagini literare*“! Ea va da cu timpul tuturor scriitorilor noștri putința și îndemnul să muncească nu numai spre binele și luminarea altora, ci în câtva și spre folosul lor propriu, căci rezultatul material al muncii lor nu va lunecă în buzunarul vre-unui întreprinzător particular, cum a fost până acum datina, ci se va distribui integral celor ce l-au creat și celor li-se cuvine în proporție cu munca lor.

Rog deci pe toți cei cari au prinos de închinare pe altarul frumosului și al adevărului, îmbrăcat în vestmântul dulcii noastre limbi românești să nu întârzie a oferi colaborația lor la „*Pagini literare*“ iar cei înțelegători de însemnătatea națională și culturală, a acesti întreprinderi să grăbească a-i da întreg sprijinul lor.

Arad, în 5/XII. 1915.

Vasilie Goldiș.

Cuvântare

ținută în 6/19 dec. 1915, la părăstasul unui erou.

„Iară eu, precum și frații mei, și trupul și sufletul mi-l dau pentru legile părintești, rugându-mă lui Dumnezeu, ca să nu întârzie a se milostivi spre neamul acesta“. II. Mac. 7, 37.

Jalnici ascultători!

Acestea sunt cuvintele celui mai tinăr dintre cei 7 frați Macavei, cari, între munci cumplite, au suferit moarte, fiind executați de păgânul împărat, Antioh Epifane, numai pentru că și-au apărat legea părintească.

Aceste cuvinte sunt și ale ostașilor noștri, azi, când ei, pe pământ strein, se luptă cu dușmanii patriei noastre, pentru apărarea gliei lor de pământ d'acasă, precum și pentru apărarea părinților, a soțiilor și a copiilor lor iubiți.

Și, precum aveți cunoștință, mor și ostașii noștri, dar cu deosebirea, că nu mor din ura regelui, ci mor încununăți cu gloria de eroi și însoțiți de binecuvântarea regelui, a conducătorilor ostirei, a părinților și a tuturor fraților de acasă.

Cu toate acestea, de câte ori auzim, că pe câmpul de luptă a căzut câte un ostaș, rudenie ori binecunoscut, fior de durere ne străbate inima și dorim ca acea știre să nu se adeverească, să nu fie realitate. Dar, vai, de multe ori gândul acesta ne înșală; știrea se confirmă din parte autentică, și noi rămânem sdrobiți în fața faptului implinit.

Astfel, în zilele din urmă, întocmai ca un trăznet ne-a picat vestea, că un fiu vrednic al acestei comune, de toți iubitul, Ioan Bășanianțu, înainte cu o lună, în războiul cu Sărbii, la granița Muntenegrului, a murit moarte de erou; iar la poalele muntelui, cămărazii săi l-au îngropat cu cinste, punându-i la cap cruce cu inscripție, sămnuț măruriei, că acolo odihnesc osemintele unui erou creștin și bun român.

Vestea, că Ion Bășanianțu a căzut pe câmpul de luptă, tuturor ne-a rănit inima. Pentru că el a avut aici părinți iubiți, soție duiosă, fice adorabile, precum și frați și gineri și tot felul de rudeni; a avut și mulți prieteni, și pot zice că toți membri acestei comune i-au fost stimători sinceri.

Și, cu toate acestea, voiesc să Vă întreb: cine ar putea spune, că pentru care motiv vestea morții lui I. B. ne-a umplut inima de atâta jale?

Ca unul, care l-am cunoscut atât de bine, voi răspunde tot eu: pentru că toți îl cunoșteam de un bărbat vrednic, chivernisindu-și casa sa bine; eră model de modest și cu purtare bună, de aceea în sânul familiei sale a cultivat numai pacea. Iar, ca membru al comunei și indeosebi al bisericii, l-am cunoscut de un om cu minte înțeleaptă și inimă bună, însușiri acestea, pe cari le-a probat, într'un șir bun de ani, printr'un interes viu, manifestat ca membru al corporațiilor parohiale: întâi ca membru în comitet, iar pe urmă ca membru al epitropiei parohiale, în care funcțione l-a aflat mobilizarea.

Acum e anul, într'o zi de iarnă, sunându-i și lui goarna de chemare, a plecat la oaste, dimpreună cu alți vrăstnici. Și pe când mulți mai primiră concediu să-și revază pe iubiții de acasă, — el n'a mai venit. Suferințele lui trupești și sufletești în cursul unui an, numai el le va fi știut; dar, pe lângă suferințele campaniei, îl păștea și gândul celor de acasă, grija de familie și chiar grija ginerilor săi, cari, precum știți: unul e azi invalid, iar al doilea, care e învățătorul comunei noastre, în stare de rănit, a ajuns prinsonier în Rusia.*) Dar, nu mai puțin s'a gândit la D-zeu și la biserica lui. De aceea, prin epistole, mult a insistat la iubiții săi d'acasă: la tată, soție și fice, ca din câștigul sudorii lui, să cumpere pentru strana stângă din st. bisericească cele 12 mineie, adevă cărțile, ce cuprind cântările zilelor și sărbătorilor de peste an, ca cântăreții să-l laude pe D-zeu și pe sfinții Lui. Va fi socotit el, poate, ca aceasta să-i fie arvuna darului răscumpărării vieții; dar eu mai tare cred, că el a dorit, ca această jertfă să-i fie mărturie înaintea lui D-zeu despre credința neclătită și iubirea lui creștinească.

Intristați ascultători! Cu regretatul I. B. pădurea neamului nostru din această comună s'a rărit cu un trunchiu, a cărui lipsă o vom simți multă vreme, pentru că atât de rari sunt la noi acum bărbații înțelepți și inimoși pentru cauzele publice, încât cu greu i-se va umplea locul.

Vedeți, acestea sunt cauzele, pentru cari cu toții jelim pierderea lui I. B., dar ce alta am mai putea acum face, decât înaintea sorții să ne plecăm capul. Și cu toate acestea să nu desnădăjduim, pentru că desnădejdea e partea necredincioșilor; ci, de mângâiere, să ne aducem aminte de sfatul luțelepciunii, care ne asigură, că nici o vrabie nu pică pe pământ fără de voia lui D-zeu, și că tot ce se întâmplă în lume, după voia Lui să întâmplă. După a Lui prea naltă voie deci, va fi și căderea vrednicului nostru frate, I. B.

*) Numele inv. e: Eutim T. Serafolean.

Și în acest moment solemn, după ce am săvârșit părăstasul întru fericita pomenire a eroului nostru, o singură rugămintă mai am către Atotputernicul:

Preamilostive Doamne al nostru, primește rugăciunile noastre, și pe robul tău, Ioan, așază-l în lăcașurile dreptilor, plăcuților și credincioșilor Tăi; pe membri familiei lui, mângăie-i, Doamne, și dă-le tărie, ca să poată suporta cu răbdare această grea lovitură; iar nouă, tuturor, scurtă-ne suferințele și dăruiește-ne, grabnic, mult dorita și de bine aducătoarea pace! Amin.

Bărăteaz.

Nicolae Crișmaru.

Unde este Dumnezeu?

Privind grozăviile războiului, necredincioșii și batjocoritorii ne întreabă: „Unde este Dumnezeu vostru?” Dar pe noi, oamenii cu credință, această întrebare nu ne zăpăcește, căci noi știm cu cine este și cu cine nu este Dumnezeu și în războiul acesta.

Noi știm că Dumnezeu nu este întotdeauna cu conducătorii popoarelor, oricât de des ar purta ei pe buze numele Lui. Dumnezeu anume nu este cu acei conducători, cari poartă răspunderea pentru acest războiu și pentru tot sângele nevinovat, ce s'a vărsat într'ânsul. Ci Dumnezeu este pretutindenea, unde un suflet omeneț protestează împotriva oricărei nedreptăți. Acolo este Dumnezeu dreptății!

Dumnezeu nu este cu acei oameni ușuratici, cari nici în aceste vremuri grele nu-și îndreaptă sufletul spre lucruri înalte și vrednice de om. Ci trăiesc numai pentru împlinirea poftelor și a plăcerilor lor rușinoase. Ci Dumnezeu este cu cei din tranșee, cari se jertfesc și eări mor, când se jertfesc nu numai din supunere la o poruncă ascultată orbește și când mor într'un avânt al întregii lor ființe, care ia asupra sa jertfirea pentru dreptate și adevăr.

Dumnezeu nu este cu acei oameni cari și acum, când se cere jertfa atâtor vieți, n'au încetat a se lega cu inima de materie și în adunarea de averi își găsesc ținta vieții, dar nu văd năcazurile, nu simt mila și nu întind ajutor celor lipsiți din jurul lor. Ci Dumnezeu este în căsuța, unde o biată femeie își petrece vremea lucrând și pentru cei nevoiași și care pe lângă toate se mai gândește, că trebuie să trăiască și biserica cu așezămintele sale de binefacere și din toată sărăcia ei găsește să dea câțiva bănuți pentru susținerea tuturor lucrărilor începute întru slava lui Dumnezeu.

Unde este Dumnezeu? El este cu voi, tați și mame, cari, pe lângă multe alte jertfe neluate în seamă, acum ați dat pentru patrie pe însuși scumpii voștrii copii. V'ați înfrânat strigătele inimii voastre și toate protestările iubirii voastre și i-ați lăsat să meargă unde-i chiamă datoria. Poate că iubiții voștri au căzut și voi suferiți în tăcere, cum de veacuri și-a suferit durerile neamul vostru. Poate că nici nu știți ce s'a ales cu iubiții voștri și sunteți pedepsiți la chinurile groazei pentru un timp ce nu îndrăzniți să-l măsurați. Să știți însă, că cu voi și cu iubiții voștri este Dumnezeu!

Unde este Dumnezeu? El este cu voi, jalnice văduve ale neamului nostru, înaintea cărora toți trecătorii ar trebui să-și descopere capul. Seara, după ce v'ați culcat copiii, voi tot mai veghiați. Vă gândiți la cel dispărut. Și, în fiecare zi, voi înoiți jertfa iubirii voastre. Voi aduceți patriei această jertfă, prin patrie omenimii, pe care acest războiu trebuie să o servească, prin omenime lui Dumnezeu, a cărui împărăție și dreptate trebuie să vie și pentru noi toți.

Unde este Dumnezeu? El este aici în biserică și în sufletul fiecăruia din noi cari credem într'ânsul și-l

iubim. Poate că unii din noi au venit aci, ca să caute mângăiere și nici nu doresc altceva. Vor găsi la Dumnezeu, ceea ce vor căuta, dar cu condițiunea ca să primească ceea ce vor găsi în acel timp la el. Nu poți să te apropii de Dumnezeu, fără să primești dela El o însărcinare.

Știți ce vrea Dumnezeu în această clipă? Dumnezeu vă dă o întâlnire chiar în astă seară. Când veți fi singuri, și când liniște se va fi făcut în jurul vostru, încercați să ziceți „Tatăl nostru”, cu toată simplitatea, dar cu știință de ceea ce faceți.

După ce veți fi zis cuvintele: „Tatăl nostru, carele ești în ceriuri” și le veți fi zis ca și cum ați fi înaintea cuiva care vă ascultă, veți zice: „Sfintească-se numele tău”. Vă veți opri înaintea acestei întâii cereri, pe care atâția creștini o repetă din vârful buzelor, și vă veți încerca să pricepeți ce ați zis. Veți simți sfîntenia Dumnezeului vostru și cerințele sfînteniei sale. Și atunci, înaintea vizîncii acestei sfîntenii, continuați (ziceți mai departe), dacă aveți curaj... Dacă tremurați, continuați și atunci. Veți murmura apoi: „Via împărăția ta!” Și-l veți auzi par'că zicându-vă: „Cum vrei tu să vie, când eu n'am pe nimeni, care s'o aducă?” Dialogul (convorbirea) tainic și intim va fi început. Nu-l intrerupeți. Veți zice mai departe, poate cu glasul mai încet și cu nelndrăzneală: „Facă-se voia ta!” Și Dumnezeu va ridica în voi întrebarea, de care vă este frică: Prin cine se va face voința mea? Ai zis aceste cuvinte cerând ca ea să fie făcută de alții? Recitarea acestei rugăciuni este pentru tine un mijloc de a încredința altuia datorințele care îți cad ție? Prin cine se va face voința mea, dacă fiecare se dă la o parte! — Atunci poate veți fi îndemnați să strigați: „Stăpâne, un zid este întru tine și mine; este zidul păcatelor mele și al întunecimii mele”. Și El vă va răspunde: „atunci ce fel de creștin, ce fel de creștină ești tu? Ce este Hristos pentru tine? Nu ști tu nimic din ceea ce am făcut Eu, ca să sparg zidul ce te desparte de mine? „Și dacă veți privi atunci la slăbiciunea voastră cea mare, veți auzi glasul Lui zicându-vă: „Nu sunt eu acolo? Cel care chiamă pe lucrători, nu le făgăduiește puteri trebuitorare?”...

Rugăciunea va fi zguduitoare. Veți plânge. Veți striga către cer. Dar după această rugăciune în care inima voastră se va zdrobi după acest plâns, după aceste strigăte, eu știu bine ce se va întâmpla.

Peste un suflet de bărbat sau de femeie, peste un suflet de fiacău sau de fată, va împărăți veșnicul Dumnezeu, așteptând să împărătească peste lumea întreagă.

Trad de D. Nicandru.

Cartea de rugăciuni a părintelui Petru E. Papp.

În Tipografia noastră Diecezană a ieșit de sub tipar o nouă carte de rugăciuni. Fără nici o exagerare despre cartea aceasta se poate spune, că este una dintre cele mai bune și foarte potrivită pentru desvoltarea sentimentului religios al creștinilor atât dela oraș, cât și dela sate. Este o carte care are aprobarea și binecuvântarea Prea Sfinției Sale Dlui Episcop Ioan I. Papp, prin urmare are și menirea să scoată din casele creștinilor cărțile de reclamă și fără nici o aprobare arhie-rească, apărute prin diferite tipografii străine.

Părintele Petru E. Papp a întocmit această carte în așa fel, ca ea să servească de un bun și nedespărțit tovarăș pentru oricare creștin care caută să-și mântue sufletul.

Iată ce spune de altfel în cuvântul „cătră cucernicii creștini”:

„Imprejurarea, că nu găsească o carte de rugăciuni, care să fie potrivită nu numai pentru inteligența noastră evlavioasă, ci și pentru tinerimea studiosă și fără-nimă cucernică, m'a îndemnat, să întocmesc cartea de rugăciuni de față.

Socot, că nu va fi nici o pagubă, dacă cu o carte om aveă mai mult, în care să-și găsească creștinul mângâierea pentru sufletul său pus la nenumărate ispite. Dușmanii religiei creștine se înmulțesc și nouă ni se impune datoria să dezvoltăm o activitate cât de întinsă, ca acești dușmani să nu se poată apropia de sufletul nevinovat al creștinului. Un mijloc de apărare îl găsește în răspândirea de cărți sfinte. Așa se face aceasta la popoarele mai înaintate în cultură și așa trebuie să fie și la poporul nostru.

Cartea de față nu va cuprinde rugăciuni prea multe pentru una și aceeași datorință. Ea se va măr-gini să împretinească pe bunul creștin cu datoriile sale creștinești și cu rugăciuni absolut de lipsă la orice întâmplare și la orice împrejurare.

Dar pe lângă aceasta împretinire, cartea de față mai are și alt scop: Biserica este mama și ocrotitoarea școlii. Deci m'am gândit că dând în mâna oricărui creștin o carte de rugăciuni ieftină și bună, din profitul curat să pui baza unui fond, fie el cât de modest, ca să pot susține școala confesională ortodoxă din parohia mea, ridicată cu multă jertfă.

Cartea se estinde pe 280 p. și are două părți. Prima cuprinde rugăciunile de dimineața, seara, pentru morți, pentru săptămână, la liturgie, la spovedanie, înainte și după comuncătură, precum și învățatură de pregătire foarte folositoare pentru cel ce merge la spovedanie, rugăciuni la diferite trebuinți și împrejurări. Partea doua cuprinde cântări bisericesti, începând cu vecernia de sâmbăta, utrenia, catavasiile obicinuite, troparele, stihoavnele și condacele glasurilor, catavasiile nașterii lui Iisus, a Botezului și a Învierii.

Recomand cartea în atenția cunoscătorilor dela sate, a intelectualiilor și a tuturor creștinilor noștri. E cel mai bun cadou ce s'ar putea da și soldaților noștri, cari în elipele lor de puțină liniște, caută să-și folosească timpul în meditațiuni evlavioase.

Prețul unui exemplar 1 cor. 20 fil. Se află de vânzare la Librăria Diecezană din Arad și la Doina în Beiuș.

Moise Popoviciu.

Mișcarea literară.

Elemente de Catehetică sau metodică religioasă de Dr. Petru Barbu. Arad 1915. Prețul 3 cor.

Autorul a văzut trebuința retipării în a doua ediție a cărții, care de sigur aduce un însemnat ajutor și prețioase îndrumări catehetului, preot ori învățător, la predarea religiei, în școala populară. Și pentru studiul religiei, ca și pentru celelalte obiecte de învățământ avem destule manuale, de autori diferiți, răul este însă, că toate aceste manuale au un cusur ori altul, pentru care cu greu pot fi întrebunțate cu deplin folos și cu ușurință. Unele, mai vechi, au o limbă improprie manualelor de școală populară, altora le lipsește un sistem bine precizat, ori folosind la clase deosebite cărți de autori diferiți nu mai este legătura firească, sistemul, care să rotunzească materialul de învățământ într'un întreg unitar, și cele mai multe păcătuiesc contra principiilor pedagogice, recunoscute ca cele mai prielnice instrucției și educației. În manualele, pe cari le-am consultat la predarea religiei elevilor de școală populară, au de sigur o superioritate incontestabilă ma-

nualele păr. Dr. Barbu, fiind mai aproape de cerințele pedagogice. Mai au favorul, că autorul lor le-a însoțit cu o metodică și le vine în ajutor și cu preparațiuni alcătuite de Petru Bizerea, fapt, care ușurează nespun munca catehetului.

Metodica religiei, sau catehetica păr. Dr. Barbu, care după 10 ani apare în a doua ediție neschimbată, în afară doară de notele subliniare, este redarea în tipar a prelegerilor ținute la seminarul teologic-pedagogic din Caransebeș. În introducere se ocupă de problema școlii populare, de religie ca obiect de învățământ și ca mijloc de educație în școală, de scopul religiei în școlile populare și pe urmă cu noțiunea, obiectul și împărțirea catehetice.

Urmează apoi expuneri, aș putea zice scurte, dar clare asupra materiei de religie. Observarea naturii din punct de vedere religios-moral duce la adevărul cuvântului Scripturii „Cele nevăzute ale lui Dumnezeu... din fapte fiind cunoscute se văd“... fixând adevărul că studiul naturii, făcut cu înțelegere și înțelepciune duce la adevărata cunoaștere de Dumnezeu și e un factor însemnat în serviciul adevăratei religiosități și moralități. De aceea și cel mai mare dascăl al lumii, Mântuitorul însuși în propovăduirea învățăturilor mântuitoare se provoacă la natură, ca factor al religiosității (Mat. 6, 26—30).

Vieța familiară și școlară ca materie de religie e de sigur un însemnat factor hotărâtor al religiosității. Aici se dau îndrumări cum să fie casa părintească, ca cea dintâi chemată să deștepte și desvoalte în copil ideile religioase-morale; cum să urmeze părinții la creșterea copiilor, arătându-se defectele, de cari sufăr uneori și casele cele mai bune. Se arată influința școlii asupra vieții familiare, și mai de aproape școala ca factor al educației prin personalitatea catehetului, ale cărui convingeri ilustrate și prin faptele vieții sale, constituiesc pentru elevi un mai puternic factor de educație, decât însuși învățământul ce li se predă.

Urmează apoi expunerea principiilor referitoare la alegerea materiei religiei, cum se află depusă prin cărți. Aceasta se împarte în materie principală, în materia abstractă de învățământ și materia practică-edificatoare. Materia principală o alcătuiesc pentru începători istorioarele simple religioase-morale și momente din viața lui Iisus, deosebi în legătură cu sărbătorile. De sigur e corect punctul de vedere contrar poveștilor — deși sunt luate și în planul de învățământ — ca unele ce trec peste puterea de înțelegere a copilului de 6 ani, cu toată fantazia ce-i stăpânește vârsta, dar mai au aceste povești defecte, absolut neadmise din punctul de vedere al religiosității, când bunăoară prezintă pe Sf. Petru, pasnic al raiului, ca un răutăcios, care chină pe nedreptul, ori pe Sf. Vineri înzestrată cu putere supranaturală, ca alui Dumnezeu însuși. Pentru anii următori de școală să ia istoria biblică și cea bisericască; se arată cum și de unde pot fi alese materiile acestea, de ce să ne ferim și ce se folosim din vastul cuprins al Bibliei, al tradiției și istoriei bisericesti, ca să nu facem știință de istorie, ci să dăm numai pilde de educație. În acest scop se grupează și specifică materialul din istoria biblică, ca și din istoria universală și națională. În urmă se dau îndrumări cu privire la propunerea materialului după metoda treptelor formale.

Toate bune, dar trebuie să aibă o școală excepțional de favorabile împrejurări, ca cineva să poată exhausta materialul prescris în planul de învățământ, căutând să expună fiecare unitate metodică după treptele formale. Imi pare aceeași imposibilitate ca și pre-

dica sistematică, după toate regulile omiletice, până când serviciul divin și împrejurările de viață ale preoțimii dela sate sunt cele de azi. În — acest punct nu am posibilitatea a mă exprima acum și asupra „preparațiilor” făcute la materialul de religie după cărțile pâr. Dr. Barbu.

Sub materia abstractă se cuprind învățăturile religioase-morale, scoase din materia istorică, pentru fixarea cărora asemenea se dau principiile ce trebuiesc ținute în vedere, mai adăugându-se felul cum se face învățământul despre misterii, dogme, taine, la a căror cunoștință nu putem ajunge prin observarea naturii și nici nu pot fi scoase din istorioare și a căror propunere se poate întemeia numai pe enunțarea autoritară, care trebuie crezută, fiindcă instructorul, ca cea mai mare autoritate pentru elevi, o spune, — luând pildă dela Mântuitorul, care vorbind de misterii, nu căută o explicare rațională, fiind mai presus de mintea omească, ci adaugă „credeți mie... iară de nu, credeți pentru lucrurile acestea“... adecă pentru viața ce o duc și pentru minunile ce săvârșesc. Miseriile se propun în școală la intervale mai mari și în legătură cu fapte istorice ori cu alte învățături accesibile minții. Gruparea și sistemizarea materiei abstracte, dobândite în cursul anilor de școală, se face prin catehism, asupra cărui asemenea se dau îndrumări, cum să fie alcătuit și cum să se propună. În sfârșit învățătura de viațuire în sânul bisericii ort. rom. a credincioșilor ei, se cuprinde în sistem în Statutul organic din care pe popor îl privește în deosebi Capitolul I. despre „parohie“.

Până aci a fost vorba de partea teoretică a religiei, a cărei cunoaștere încă nu formează pe omul religios-moral și pe creștinul luminat, dacă învățătura nu e și practică. Școlarii să nu rămână simpli privitori ai faptelor altora, ei înșiși să intre în lucrare, conformându-se în faptă învățăturii, ce și-au însușit: înșiși rugându-se, mergând la biserică, împărtășindu-se cu sf. taine, ferindu-se de drepturile ce le dă biserica și împlinindu-și datorințele către aceia. Aici locul de frunte îl ocupă cultul dumnezeesc, ale cărui forme esențiale: rugăciunea, cântarea bisericească și cetiri biblice, apoi formele accidentale: îndreptarea către răsărit, semnul crucii, plecarea capului, înjenuncherea etc. dimpreună cu recerințele și condițiile pentru executarea rânduelilor liturgice și explicarea acestora, viața bisericească și împărtășirea cu sf. taine, formează materia practică edificatoare și deci material de religie în școala poporală. Asupra fiecărei chestiuni se dau îndigitări, intrucât are îndredtățire la învățământ în școala poporală.

De încheiere se grupează în 12 părți rugăciunile și cântările bisericești, urmând a se propune în școala de 6 ani 12 semestre.

Acest cuprins al cărții schițat aci lămurește îndejuns folosul ce-l poate aduce catehetului studiarea ei, prin ce se câștigă un prețios povățuitor în slujba noastră de educatori ai copiilor, ca ei să devină cu timpul creștini buni, oameni vrednici, membrii folositori bisericii, trăind o viață tihnită aici pe pământ și dobândind mântuire dincolo de această lume.

Dușmanul dinăuntru: alcoolul!

Ne aflăm în pragul unor zile mari, hotărâtoare pentru viitorul țării și al neamului întreg. Zile de adâncă, poate totală preschimbare a destinului României și Românismului; zile de mari inițiativă și de grea răspundere pentru generația din care Dumnezeu ne-a hărăzit

să facem parte: că doar a noastră va să fie îndoită misiune: de înfăptuire a unui vis. — În care sute de ani se leagă anii copilăriei și se oțelește energia vârstei de bărbăție la toți aceia cari au gândit și simțit, gândesc și simt românește — și de așezare pe noi temelii a Statului național românesc.

Suntem în așteptarea înfrigurată a chemării goarnei, glasul care odată cu strângerea sub drapel a voinicilor țării, va suna și ceasul decisiv pentru realizarea marilor năzuințe. Toți căți avem cinstea de a îmbracă „haina țării“ — uniforma militară — eom alergă la granițe, iar acei pe cari nevolnicia fatală a vârstei ne va țintul locului între hotare, datorită vom avea ca, în marginile priceperii și putinței noastre, să dăm țării, neamului, obolul activității noastre.

Zile de o orbitoare măreție le anunță aurora noului veac ce va să se deschidă în istoria națională, și pentru a fi la înălțimea chemării nu numai pentru înfăptuire, dar și pentru consolidarea cuceririlor, trebuie să fim astfel pregătiți, trupește și sufletește, ca nimic să nu poată stingheri opera de azi și compromite rezultatul de mâine.

E clipa în care trebuie să ne facem procesul propriei conștiințe, să ne dăm seama de păcatele trecutului și să chibzuim asupra garanțiilor viitorului.

Marele, cel mai mare din păcatele zilei de ieri, ca și — din nenorocire — al zilei de azi încă, e orbirea în care ne-am încăpăținat de a nu vedea un prim dușman de răpus, dușman cu atât mai periculos, că se află chiar între zidurile noastre: Alcoolul. Acesta ne-a sleit puterea de producție națională; alcoolul ne-a prăpădit trupul și pervertit judecata; el a adus în stare de decrepitudine pe mulți, foarte mulți din aceia cari trebuiau să fie razimul de înălțare a rasei.

Prima datorie a Românilor cu cuget și simțământ cu adevărat românesc e ca astăzi, în ajun de a alergă în contra dușmanului de dincolo de granițe, să-și îndrepte toată agerimea minții și toată țaria brațului contra inamicului dinăuntru, spre al răpune și face inofensiv pentru acum și de aci înainte. Lozinca taturor să fie: înlături cu alcoolul, otrava care topește vlagă și nimictește existențele! Înlături cu vrăjmașul care de mult, de mult sapă însăș temelia edificiului național românesc!

* * *

Să ne liberăm de stăpânirea strivitoare a alcoolului, și s'o facem cât mai curând, pentru că vremurile mari de azi, mai mult ca oricând, reclamă — precum foarte frumos a formulat-o un cugetător de seamă, Otto de Leixner: o privire limpede, un braț vânos, o minte ageră, — bărbați cari, în interesul lor și al patriei, știu să înăbușe glasul patimilor și acela al egoismului.

Acum e momentul să se decidă de țaria și triumful rezistenței ce de vreme îndelungată o opunem asalturilor furioase ale teribilului vrăjmaș intern. E ceasul prielnic ca, printr'o bărbătească sfortare, să strivim noi șarpele alcoolismului, care, prin veninul-i ce picură, a urmărit nimicirea noastră. Cu deputatul francez Delaroue (la discuția în Cameră asupra proiectului de lege pentru combaterea ravagiilor alcoolismului) vom zice și noi:

A sunat ceasul pentru aplicarea în toată rigoarea lor a măsurilor de protecțiune a sănătății publice și de conservare a rasei. Avem nevoie astăzi, vom avea nevoie mâine de toți fiii țării, în deplină sănătate și vlagă; ne trebuie astăzi soldați rezistenți, ne va trebui mâine familii de oameni robuști și muncitori, în cari

alcoolul să nu mai aducă mizeria și desfrâu; ne trebuie o viață intelectuală, morală politică a tuturor cetățenilor, în lumina judecării chibzuite, care să nu mai fie întunecată de fumul alcoolului!

Jos, dar, inimicul dinăuntru: Alcoolul!

Prof. Dr. M. Minovici.

Alcoolul — șarpele iadului.

Nu este boală mai molipsitoare și mai pustiitoare ca rachiul, care e patul tuturor bolilor. Spitalele și casele de nebuni sunt pline de oameni cari au fost robii alcoolului.

Ne plângem de mulțimea dărilor și aruncurilor celor grele, de cari zicem că nu mai putem trăi. Dar toate sunt nimica pe lângă darea și aruncul ce noi, cu capul nostru, din voia noastră ne punem pe noi.

Ne plângem de feluritele boale lipicioase, cari seceră mulțime de vieți omenești. Dar nu este boală mai molipsitoare și mai ucigașă decât rachiul, fiindcă este patul tuturor boalelor. Spitalele și casele de nebuni sunt pline de oameni cari au fost robii băuturii de rachiu.

Ne îngrozim de războaiele sângeroase, ce se fac între țări și între popoare; dar băutura rachiului e mai pustiitoare decât ori care războiu. Tot ce se întâmplă turburător în viața noastră de toate zilele, tot ce e cu încordare, cu șgomot, cu alaiu, fie de jale, fie de bucurie, totul se petrece cu băutura, din pricina băuturii, sau în tovarășia băuturii celei blestemate.

Mai toate bătăile, mai toate certele, mai toate uciderile, vin din prilej de beție. Temnițele sunt pline de oameni, cari mai ales băuturii au să și mulțumească „cinstea” c'au ajuns acolo.

Mai toată munca, fie în casă, fie pe câmp, fie în pădure, fie în fabrică, se petrece cu băutura. Unii beau să se „întărescă” — și de fapt slăbesc, alții beau să se răcorească și de fapt se aprind; alții beau să se încălzească și de fapt mai curând îngheață, dar mai toți beau și iar beau; mai mult sau mai puțin, dar beau, beau fără de lipsă și fără de nici un folos și spre cea mai mare a lor stricăciune.

Mai toate petrecerile — line sau șgomotoasă — se fac cu băutura asta veninoasă și cu ea se strică toate praznicele, toate slujbele, toate sărbătorile și toate Duminicile.

După toate închinările ce le aducem lui Dumnezeu, urmează „închinările” cu rachiu, care este băutura iscodită de diavolul.

După cădelnița cu tămâie curând urmează glaja cu rachiu și apoi pe urmă ei în locul rugăciunilor urmează sudălmile, în locul binecuvântărilor urmează blestemele, în locul laudelor urmează hulele, îmbălcăciunile și fărâdelegile cele multe, — și căderile cele grozave.

Ne creștem copiii cu grije și cu gânduri multe, îi dăm la școală și-i ducem la biserică și învățăm din vârsta fragedă cum să-și pună mâinile în rugă, ca să se roage lui Hristos — și facem tot ce dragostea părintească ne învață, ca să ni-i păstrăm în orașenie, le frumuseța sufletească, care încununează pe fiecare tânăr nevinovat și când ar fi fiii noștri mai frumoși, mai cuminți și mai de nădejde, blestemate de băutura, — crășma cu toate veninurile ei dulci, ni-i prinde în mrejițele sale și iute ni-i strică, desbrăcându-i de toată frumusețea, de toată cuviosia, care îi făcea atât de plăcuți.

Și apoi urmează fărâdelegile, traiurile păcătoase, căsniciile nelegiuite și toate năravurile păgânești, cari ne fac de rușine numele creștinesc!

Pentru numele Domnului, fraților, până când să mai suferim pustiirea aceasta între noi? Până când să mai răbdăm ticăloșiile acestei năpăstuirii, ce a căzut asupra noastră? Până când vom mai strânge la sân șarpele iadului, care ne mușcă și ne înveninează? Șarpele acesta mai viclean decât cel ce e amăgit pe Adam și Eva, pentru că ni se vără în casă ca un prieten, ca o veselie, ca o dulceăță în seninătoare, pe când nu e decât tot duhul cel rău și amăgitor, tatăl minciunei și a toată răutatea, din veac!

Până când să mai suferim noi, ca niște nepricepuți, ca băutura asta a păcatului să învenineze traiul nostru și se ne strice tot rostul înaintării spre bine? Până când să mai suferim iobăgia aceasta nouă, în care ne-am băgat de bun capul nostru, și care este mai rușinoasă decât vechea iobăgie, din care ne-au seos părinții noștri? Este mai rușinoasă, pentru că în iobăgia veche eră încătușat numai trupul nostru și munca lui, pe când aceasta ne încătușează și trupul și sufletul. În iobăgia cea veche părinții și moșii noștri dădeau dijmă din roadele câmpului, noi dijmum pe seama noilor stăpâni, cari sunt slujbașii Măriei Sale Rachiul, — dijmum și roadele câmpului și roadele trupului și roadele sufletului nostru. Noi ne robim iarăși, din slobozi ce suntem; noi ne încătușăm iarăși de bună voie și ne băgăm în scâlvie, în loc să folosim libertatea, care ne-a dat-o Dumnezeu părinților noștri.

Dr. Elie Dăianu,
Protopopul Clujului,

CRONICA.

† **Varjassy Árpád.** Fostul inspector reg. școlar din Arad, s'a stins dintre cei vii de boala sclerotică ce l'a mistuit. Ne-a fost 25 ani inspector. Înaintea noastră și-a eluat nume bun prin nobleța inimei sale, care i-a caracterizat personalitatea. Om milos și iubitor de oameni și în mijlocul frământărilor oficiale cari îi impun rigoare în oficiu. Învățătorii noștri l'au însoțit cu simpatie în viață, la moarte să-l pomenim cu cinste. Dumnezeu să-l odihnească.

Necrolog. Subscrișii cu inima zdrobită de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoșcutilor, că preainbitul nostru soț, tată, socru și bunic **Stefan Bordoș** preot gr.-or. rom. după un morb greu și-a dat sufletul în mâinile Creatorului în 4/17 decembrie 1915. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza spre vecinică odihnă după rital bisericeii gr.-or. române în 6/9 decembrie a. c. la orele 10 dim. în cimitirul din Birchiș Birchiș, la 5/18 decembrie 1915. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Elena Bordoș născ. Ciucurescu ca soție. Moise și Aurora fii și fice. Amalia Bordoș născ. Virovați noră. Ioan Papp ginere. Stella, Stefania, Virginia nepoate. Primească întristata familie condolențele noastre.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant dela șe ala confesională gr.-or. rom. din **Căprioara** (Kaprévár) tractul Lipovei, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Bis. și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 820 coroane. 2. 2 jughere pământ fânaț în valoare de 180 cor. 3. Locuință cu grădină.

4. Spese de conferință 20 cor. 5. Scripturistică 10 cor.
5. Intregirea salariului învățătoresc în conformitate cu art. de lege XVI. din 1913 se va cere dela stat.

De încălzirea și curățirea internă a locuinței învățătoresci se va îngriji însuș învățătorul, iar de curățirea externă și de a saiei de învățământ, comuna bisericească.

Alesul învățător este îndatorat să conducă strana, să instrueze școlarii în cântările bisericești, să-i conducă și supravegheze la sf. biserică în dumineci, sărbători și alte funcțiuni liturgice fără alta remunerațiune.

Reflectanții sunt poștiți să-și înainteze recursurile lor în termenul concursual P. On. Oficiu protopopesc din Lipova (Lippa) adresate comitetului parohial din Căprioara și ajustate cu următoarele documente originale:

a) extras de botez din matricula bis. și de naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale, d) declarație privitor la serviciul militar ori nu, — având a se prezenta sub durata concursului în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial din Căprioara ținută la 24 iulie (6 august) 1915. *Comitetul parohial.* În conțelegere cu protopopul tractual *Fabriciu Manuila* inspector școlar.

—□—

1—3

Pe baza ord. cons. Nr. 5477 prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“, pentru îndeplinirea parohiei de clasa I-a din comuna Măderat, devenită vacantă prin trecerea în deficiență a parohului P. Borlea, pe lângă următoarele emolumente:

1. Sesiunea parohială în estenziunea ei de azi, din care 16 jug. à 1200 st.□, fiind plantate cu vie și esarendate prin contract aprobat de autoritatea diecezană, până la expirarea contractului va beneficia alegândul de arânda anuală. 2. Un intravilan parohial. 3. Birul legal. 4. Stolele legale. 5. Intregirea din vistieria statului, care nu o asipură nici comuna bisericească, nici superioritatea diecezană.

Alegândul preot are să solvească regulat toate dările publice după întreg beneficiul și să se îngrijască de locuința din al său. Este îndatorat a catehiză la școlile din comună fără alta remunerațiune precum și a predică în sfta biserică totdeauna când servește.

Fiind parohia de cl. I., dela recurenți se pretinde cualificațiune prescrișă prin concl. Ven. Sinod. eparhial adus sub Nr. 84/II din 1910.

Recursurile ajustate cu documentele prescise — și atestate despre serviciul de până aci — adresate comitetului par. rom. ort. din Măderat sunt a se trimite P. O. oficiu protopopesc din Șiria (Világos) com. Arad.

Recurenții sunt datorți a se prezenta — pe lângă stricta observare a §-lui 33 din Reg. pentru parohii — în sfta biserică din Măderat, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat din ședința comit. par. din Măderat, ținută la 25 noemvrie (8/XII) 1915.

Petru Vancu

Pavel Siirtău

inv. preș. com. par.

not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihail Lucaș* ppresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr-or. rom. din Ohabasârbească (Rácszabadi) tractul Lipovei, devenit vacant prin penzionarea învățătorului *Andrei Șandru*, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Bis. și Școala“. Emolumentele sunt:

1. În bani gata în senzul art. de lege XVI. din 1913 dela comuna bisericească până la suma 1792 cor. iar competențele dela aceasta sumă în sus cunt asigurate dela stat cu rezoluțiunea ministerială de snb Nr. 150412/913.

2. Cortel liber în edificiul școlai și grădina aparținătoare.

3. Spese de conferință 20 cor.

4. Pentru scripturistică 10 cor.

De încălzirea și curățirea internă a locuinței învățătoresci se va îngriji însuș învățătorul, iar de curățirea externă și de a saiei de învățământ comuna bisericească.

Alesul învățător este îndatorat să conducă strana, să instrueze școlarii în cântările bisericești, să-i conducă și supravegheze la sf. biserică în dumineci, sărbători și alte funcțiuni liturgice fără alta remunerațiune.

Reflectanții sunt poștiți să-și înainteze recursurile lor în termenul concursual P. On. Oficiu protopopesc din Lipova (Lippa) adresate comitetului parohial din Ohabasârbească și ajustate cu următoarele documente originale: a) extras de botez din matricula bis. și de naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale, d) declarație privitor la serviciul militar încât este asentat și a făcut serviciul militar ori nu; — având a se prezenta sub durata concursului în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial din Ohabasârbească ținută la 25 august (7 septemvrie) 1915.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual *Fabriciu Manuila* inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru întregirea postului de învățător dela școala din Pădurani, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

1. În bani gata 210 coroane.

2. În naturalii (bucate) 30 speni grâu și 70 speni cucuruz 122 cor.

3. Uzufructul dela 2 jugăre livadă 40 cor.

4. Uzufructul dela o grădină estravilană 70 cor.

5. Pentru lemne pe sama învățătorului 40 cor.

6. Eventuala întregire dela stat.

7. Pentru scripturistică 10 cor.

8. Pentru conferință, dacă participă 20 cor.

9. Locuința în natură, cu 2 chilii, bucătărie, apoi supraedificate și intravilan lângă ea.

10. Dela înmormântări, unde e poștit, câte 80 fil.; iar cu liturgie câte 2 cor.

Dările după pământ cad în sarcina învățătorului. Vârșitul, curățitul și încălzitul saiei de învățământ, le îngrijește comuna bisericească.

Alesul e obligat a presta serviciile cantonale și a instrua pe școlari cântările bisericești, fără altă remunerație.

Petițiile concursuale, iustrate conform legilor în vigoare, cu documentele originale și, dacă reflectanții sunt în funcție și cu atestat dela respectivul șef tractual, au să se adreseze comitetului parohial din Pădurani, pe calea oficiului protopopesc din Belinț (Belencez, Temes-megye); iar reflectanții sunt poștiți ca în termenul concursual, să se prezenteze într-o duminică sau într-o sărbătoare în s. biserică din Pădurani, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu mine: *Gheorșim Bêrb* protopresbiter.

—□—

2—3

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	— 50 cor.
Litier argint chița	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazană, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ la dorință servim la moment cu informațiuni și neslujiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.